Razlike između jasnih i manje jasnih ajeta

Allame Tabatabai kaže da postoje ogromne razlike u de¬finiranju muhkem (jasnih) i mutešabih (manje jasnih) ajeta, ali se svi slažu u sljedećem:

1. muhkem-ajeti su oni ajeti koji su sami po sebi jasni – u njih treba vjerovati i postupati po njima,
2. mutešabih-ajeti nisu ono što o njima kaže njihov zahir, nego tu¬mačenje treba tražiti u te'vilu(skrivenom, naizgled nevidljivom zna-čenju ajeta) – njihovo slijeđenje na osnovu zahira je zabranjeno (i šiije i sunije slažu se u tom pitanju), ali i u njih također moramo vjerovati.

Allame Tabatabai nastavlja:

1. Kur'an sam sebe prosvjetljava kao nur, hidajet i Kitabun mubin (svjetlo, uputa i prosvjetljujuća knjiga). Nemoguće je da ove tri stvari ne budu među¬sobno povezane. Ako ajeti čije značenje ne možemo razumjeti posjeduju ova tri svojstva, a da u isto vrijeme nemamo pristupa njihovu značenju, onda je to dvoje u nesuglasju, suprotnosti. Znači, mora postojati put i način njihova razumijevanja.

أَفَلاَ يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِندِ غَيْرِ اللّهِ لَوَجَدُواْ فِيهِ اخْتِلاَفًا كَثِيرًا

A zašto oni ne razmisle o Kur'anu? Da je on od nekog drugog, a ne od Allaha, sigurno bi u" njemu našli mnoge protivrječnosti."[1]

2. Promišljanje o Kur'anu na ovaj način otklanja svaku nejasnoću. Ovdje se pojavljuje još jedna protivrječnost. Ranije smo zaključili da nema načina da se pristupi ajetima koji su mutešabih, a sljedeći ajet govori nam ono što je na prvi pogled protivno tome.

هُوَ الَّذِيَ أَنزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُّحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ فَأَمَّا الَّذِينَ في قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاء الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاء تَأْوِيلِهِ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلاَّ اللّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ

مِّنْ عِندِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلاَّ أُوْلُواْ الأَلْبَابِ

On tebi objavljuje Knjigu. U njoj ima jasnih ajeta (muhkem), oni su glavnina Knjige, a drugi su" manje jasni (mutešabih). Oni u čijim je srcima bolest povode se za manje jasnim da bi smutnju izazvali i da bi stigli do tumačenja (te'vil). A te'vil njihov ne zna niko do Allah. A oni čiji su korijeni duboko u znanju kažu: "Mi vjerujemo i u jedne i u druge, jer sve je od našeg Gospodara."[2]

Svevišnji je Onaj Koji je objavio muhkeme (jasne ajete) kao osnovu Knjige. Ako su oni osnova, onda nam daju pristup za razumijevanje mutešabiha, koji su onda njihovi ogranci.

U zaključku možemo istaći da nema nijednog kur'anskog ajeta do čijeg se smisla i ra¬zumijevanja ne može doći. Ovo razumijevanje dvojako je:

a) sami po sebi razumljivi ajeti,

b) posredno razumljivi – slučaj kada imamo muhkem pa na osnovu njega tuma¬čimo mutešabih.

Ovakvo razumijevanje moguće je uz pomoć Ehli-bejta čiji pripadnici su prenosili da se do značenja mutešabiha može doći preko muhkema. Naprimjer:

الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى

Milostivi koji je sjeo na arš,"[3]"

Ili u drugom ajetu kaže se:

وَجَاء رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا

I kad dođe Gospodar tvoj i meleci u redovima."[4]"

Oba ajeta govore o tjelesnoj formi, ali s druge strane imamo ajet koji kaže:

لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ

Ništa Mu nije slično."[5]"

Osobina tjelesnog svijeta jeste kretanje. Ovaj ajet upućuje na drugačije tumačenje prvih dvaju ajeta. Sujuti u Durrul-Mensur navodi Poslanika, s.a.v.a.: *“Allah nije objavio nijedan ajet koji pobija druge, nego ih je objavio da se podržavaju. Ono što razumijete – djelujte po tome, a što ne razumijete – vjerujte u to.”*

Imam Sadik, mir s njime, kaže: *“Djelujte po muhkemu (jasnom ajetu). Postoje ljudi za koje je cijeli Kur'an muhkem.” Mutešabih ajeti relativnog su značenja (za nekog su jasni, a za nekog nejasni). Imam Sadik, također, kaže: “Ako mutešabih tumačimo muhkemom, onda smo na sirati-mustekimu.”*

Tabatabai u zaključku iznosi sljedeća dva stava:

1. uvijek postoji način i put tumačenja mutešabiha (manje jasnih ajeta) tako da ne ostane nijedan nepoznat,

.2. značenje mutešabiha dobija se kad se oni vrate na muhkem

En-Nisa, 82.[1]

[2]Ali ‘Imran, 7.

[3]Ta-ha, 5.

[4]El-Fedžr, 22.

.[5]Eš-Šura, 11